

Lojze Zupanc:

PRIMOŽIČ IVAN IN KRITIKA VSEH KRITIK.

V 13. števu »Uč. tovariša« se je Primožič Ivan obregnil ob moje kritike, ki jih je kdaj obelodanil »Popotnik«. Ne bom se spuščal v nestvarnosti, ki so »cvetke« Primožičevega sloga. Če se nekdo čuti sposobnega izreči oceno nekih kritik, mora biti predvsem stvaren. Njegova izvajanja morajo biti zares takšna, da bi se smela »vsaditi« v literarno-znanstveni muzej, česar pa o Primožičevi »kritiki« ni mogoče izreči, ker je jasno ko beli dan, da je napisana zgolj iz neke osebne mržnje, katero mu je slej ko prej sugeriral gospod, ki je v 12. števu »Uč. tovariša« (seveda spet anonimno!) skrito namignil, da »bo treba takim kritikom še posebej stopiti na prste!« V poslednjih številkah »Uč. tovariša« se le vse preradi oglašajo podpisani in nepodpisani pisci in mi očitaajo marsikaj, česar pameten in uvideven učitelj pač ni našel v moji kritiki, ki jo je prinesel »Lj. Zvon«. Višek vsega tega absurdnega in abotnega početja je dosegel pač Ivan Primožič, kajti v njegovih očeh ni našel milosti niti urednik »Popotnika«. Mislim, da se bo moral nasmejati nasvetom, ki mu jih servira Primožič. Prav verjetno pa je, da bo rade volje sprejel v svoj program stvari, ki bodo boljše od mojih. Toda ne spominjam se, da bi Ivan Primožič že kdaj sodeloval vsaj v enem od listov in revij v katerih sodelujem jaz že nekaj let.

Dalje se mi ne zdi vredno baviti z izrazi, kakor: »berglja«, »nürberški ljak« itd., ki pričajo o Primožičevi »genijalnosti«, ker pač ne spadajo v kritiko, kajti jih sam obsoja, a se ne more izogniti mamljivi vabi, in da bi bil dovolj »kuriozen«, jih v svojem članku rabi. Škoda, da je postal njegov članek radi tega — odiozen! G. Primožič se celo zavzema za »lojalne kritike«! No, jaz se pač ne morem ubraniti smešnemu občutju, da je bil za vse, kar je napisal, prejkone naprošen. V koliko se naj bi zdaj radi tega po nepotrebnem razburjal, to je spet zadeva »golega taktika«, da se izrazim po Primožičevo. Vse »cvetke«, ki jih je natrgal Primožič v mojem vrtu, si sme pač poviti v šopek in zatakiniti za klobuk — pa srečno pot!

Osebnne zadeve.

—i Napredovali so v VI. skupino: Kopač Leopold, uč. v Slovenjgradcu, v VII. skupino: Kokalj Lovrencija, učiteljica v Poljanah; Kolkolj Jelisava, učiteljica v Mariboru; Kotnik Pavla, učiteljica v Lenu in v VIII. skupino: Kokalj Jagoda, učiteljica v Šmarju in Klavora Adolf, uč. v Kranju.

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Darovali so UD v Mariboru v zadnjih dveh mesecih naslednji tovariši ozir. tovarišice:

Anton Hren, š. up. v Studencih 50 Din, ker se ni mogel udeležiti pogreba tovariša in narodnega mučenika Franja Megle pri Sv. Lenartu (Vel. Nedelja). Poplatnik Franc, š. up. pri Sv. Tomažu, namesto venca na grob tov. Franja Megle 200 Din. Učit. društvo Murska Sobota 1000 Din. Učit. društvo Ptuj in okolica za Porekarjev kamen 200 Din. Zemljič Josip, š. n. v p. v Mariboru 10 Din. Gospa Marija Megla od točno izplačane posmrtnine Učit. Samopomoči za pokojnim soprogom 100 Din. (Prvi in vsega posnemanja vreden vzgled!)

Učit. društvo za soštanjski okraj v spomin umrlih tovarišev Alojzija Trobeja, š. up. v Soštanju in Alojzija Schechela, šol. nadzornika v Slovenjgradcu 300 Din. — Vsem darovalcem izrekamo najtoplejšo zahvalo!

Mladinska matica

NAJLEPŠA KNJIGA ZA MIKLAVŽA!!!

»MIKLAVŽEVA NOČ!«

»MIKLAVŽEVA NOČ« je dotiskana in se bo začela razpošiljati takoj po 20. novembru. Knjiga je vsebinsko in ilustrativno res nekaj posebnega. Prvo izvirno slovensko delo te vrste, ki je izšlo v 4 barvnem tisku pri nas. Mladinska matica je napravila s tem delom velik korak naprej po svoji začetni poti.

Se pri drugih večjih narodih bi stala takšna knjiga najmanj 50 Din. Mladinska matica, svesta si svoje naloge, da širi dobre knjige med našo mladino po čim nižji ceni, je določila na 16 Din za kartonirano in 22 Din za trdo vezano. To seveda samo za naročila, ki jih dobi do 30. novembra t. l.

Ni večjega veselja za mladino kot je lepa barvana knjiga. Miklavž ne more nuditi mladini lepše knjige kot je ta!

Tovariši, tovarišice, poskrbite, da se ta knjiga čimprej razširi.

—mm FRAKIRANJE REKLAMACIJSKIH DOPISNIC. Vse cenj. poverjenike prosimo, da poslej frankirajo reklamacijske dopisnice z znamko 75 par, ker moramo sicer plačevati pri upravi dvojno pristojbino. Plačano znamko naj si dvoje vsak poverjenik odračuna pri poslani naročnini in to zabeleži na zadnji strani pošne položnice.

—mm 75 letnico Teslovega rojstva, največjega jugoslovanskega izumitelja so proslavili Nemci z lepo knjigo o Teslovem življenju in delu. Knjiga stane 370 Din. Ali ne bi bilo lepo, da bi proslavili tudi mi pomemben jubilej učenjaka s Čermeljevo knjigo »Tesla in

razvoj elektrotehnike«. Slovenska knjiga je izvirno delo znanega strokovnjaka na tem polju, je sicer nekoliko manj obsežno delo, a bi izšlo v okusni izdaji, na finem papirju in bogato ilustrirana. Cena knjigi 26 Din, trdovezani pa 32 Din.

*Za čeno, za moža in za otroka —
"Tempo" čvrti na otroka*

LJUBLJANA Za gotovino: MARIBOR
Gledališka 4 Selenburgova 4 Slovenska 18

—mm Prva številka »Našega roda«, ki se je tiskala v 20.000 izvodih je pošla. Te dni se ponatisne druga naklada. Kdor želi naročiti se prvo številko, naj to nemudoma stori, da jo lahko dobi še istočasno z drugo.

—mm Druga številka »Našega roda« je dotiskana in se razpošlje v najkrajšem času. Ta številka bo obširnejša od prve in bo deloma posvečena pokojnemu Franu Milčinskemu, ki so ga naši mladi čitatelji tako ljubili. Tudi sam Milčinski izpregovori še enkrat naši mladini z zadnjo stvarjo, ki jo je napisal malo pred smrtjo za »Naš rod« pod naslovom Mladi razbojnik in stari. V prozi so zastopani še Hudales, Hinko Smrekar s hudomušno črtico »Pri mlekarici na počitnicah«, dalje Kmetova, ki piše zanimivo »O gospodih pajkih«, Slokanova pa »Tam, kjer palme šume«.

Z verzi sta zastopana Alojzij Gradnik in Vida Tauferjeva, vsak z lepo pesmijo. »Otroški odir« prinaša igrivo A. Černejeve Miklavž prihaja.

V rubriki Naši možje govori L. Mrzel o Milčinskem. Bogate so tudi vse ostale rubrike, tako Cicibanov rod s slikopisnim zabavnim gradivom, Drobiz, Mladina piše.

V ilustrativnem sta tokrat bogato zastopana Jakac in Pirnat, sodelujejo pa tudi Smrekar, Pavlovec, Kunaver in Gaspari.

—mm Z II. seje M. M. I. Stavek prve številke »N. R.« naj stoji, dokler ne določimo naklade za drugo številko. Po tej bomo določili potem, koliko izvodov I. številke naj se še dotiska.

2. »Učiteljskemu tovarišu« od 17. novembra naj se priloži subskribcijski oglas za Ribičičevo »Miklavžovo noč«.

3. Sklene se razposlati na sreska učiteljska društva posebno okrožnico zaradi razprodaje zaloge M. M. — Tiskala se bo tudi posebna naročilnica, kjer bo navedena vsa zaloge knjig s cenami. — Ob tej priliki se dovoli 25% popust. Šole, ki naročijo večjo množino knjig dobijo na vsakih deset naročenih knjig eno povrh.

4. Poskuša naj se dobiti Milčinskega mladinska zapuščina.

Opozorjamo pisatelje na razpisane nagrade za redne publikacije. Rok za vlaganje rokopisov poteče 1. decembra t. l. Natančnejše informacije daje tajništvo M. M., Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. — Uradne ure od 16. do 18.

Šolski radio.

—r Program za VIII. teden. V torek 22. novembra bo obravnaval g. dr. Rudolf Kolarič temo: Napake v slovenskih nalogah. I.—II. V petek 25. novembra bo predaval g. Josip Zabkar: O rudnem bogastvu v dravski banovini. Dravska banovina je po svojih rudnih zakladih ena najbogatejših dežel v Evropi. Vse najvažnejše rude, ogromni skladi premoga, petrolejske plasti in druga naravna bogastva se skrivajo v zemlji naše ožje domovine. Pripravite stenski zemljevid dravske banovine!

V decembru bodo sledeče oddaje:

Četrtek 1. decembra: Slavnostna oddaja. Govor, deklamacija, petje, slavnostni prizor. Zenska realna gimnazija v Ljubljani. I.—III.

Petek 2. decembra: Morje posredovalec sreče in blagostanja. Viktor Pirnat. I.—II.

Torek 6. decembra: Pravljičice. Manica Komanova. I.—II.

Petek 9. decembra: Nekaj zanimivosti o zraku. Josip Zabkar. I.—II.

Torek 13. decembra: O človeku s posebnim ozirom na higieno. Miroslav Zor. I.—II.

Petek 16. decembra: Vsesokolski zlet v Prazi. Marjan Tratar. I.—II.

Sobota 17. decembra: Kraljev dan. Govor, deklamacije, petje. I.—II.

Torek 20. decembra: O glasbi in inštrumentih. Lucijan M. Škerjanec. I.—II.

Petek 23. decembra: Božična oddaja. — I.—II.

Stanovska organizacija JUU iz društev:

Poročila:

+ JUU SRESKO UCITELJSKO DRUŠTVO V KAMNIKU je imelo občni zbor dne 15. oktobra v Domžalah.

Navzočih je 68 članov in članic.

Tov. predsednik odvarja 45. občni zbor, pozdravlja vse, predvsem sreskega nadzornika Lukežiča, oba tovariša — veterana Hitija in Tomana ter vse na novo vstopivše tovariše in tovarišice.

1. Prva točka dnevnega reda je predavanje tov. Peterlina. Izoblikovanje značaja v šolski dobi. — Predavanje je bilo tako globoko in izčrpno, da mu je sledilo vse učiteljsko z izrednim zanimanjem. V imenu

vseh se zahvali predavatelju tov. predsednik.

2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora se opusti. Društvo je štelu v l. 1931./32. 129 članov in članic. Društvo je zborovalo petkrat in zborovanja so bila povsod dobro obiskana. Vsako zborovanje je bilo združeno s predavanji, ki so bila vsa aktualna in zanimiva. Odborovih sej je bilo 11, ki se jih je povečini udeležil upravni in nadzorni odbor.

Stanje blagajne je z dne 30. junija 1932. Din 3484:40. Nadzorni odbor pregleda račune, ki so v popolnem redu in tov. blagajniku se izreče razrešnica.

3. Na predlog tov. blagajnika ostane članarina še nadalje letno 180 Din. Plačuje se članarina in desetih mesečnih obrokih po 18 Din, z učitelji poročene učiteljice plačajo mesečno 10 Din.

4. Delegata za banovinsko skupščino: I. Primožič Ivan, šol. upravitelj v Mekinjah; 2. Inkret Alfonz, šolski upravitelj v Šenkovem turnu. Namestnici delegatov: I. Schubert Stefanija, učiteljica v Ihanu; 2. Tavčar Ela, učiteljica v Domžalah. Delegat za državno skupščino: Cenčič Julij, šol. upravitelj v Kamniku. Namestnik: Hrovat Ivo, šol. upravitelj v Ihanu.

5. Vsled prekratkega časa odpade poročilo o banovinski skupščini.

6. Slučajnosti in predlogi: Tov. Lovro Hrovat, nadučitelj v p. v Kamniku je izdal v samozaložbi 14 koroških zborov, cena l. zv. 15 Din. Priporoča se našava teh moških zborov.

Glede poročevalcev v liste predlaga tov. Ruppikova sledeče:

Poročevalci, ki so bili določeni pred dvema letoma, da poročajo o šolskih in drugih prireditvah učiteljstva, naj še nadalje izvajajo to prostovoljno prevzeto nalogo in pošiljajo poročila v časopise.

Tov. Primožič predlaga sledeče:

1. Kdor tri mesece ne plača članarine, se ga javno čita pri zborovanju.

2. Popotniku, ki ga naročajo šole, naj se prilože položnice.

Ker mora društvo izvoliti poverjenika za Mladinsko matico, ki bo stalno vodil evidenco in bo v stiku z odborom Mladinske matice, predlaga tov. Koman za poverjenika tov. Rapeta, šol. upr. v Moravčah. Tov. Primožič predlaga, naj si osvoji društvo sledeča predloga, ki sta bila sprejeta na zborovanju v Slovenjgradcu:

1. Glasom odredbe ministrstva za promet o oprostitvi od poštnih taks z dne 13. junija 1932, so oproščene osnovne in višje narodne šole poštnih pristojbin le za navadna pisma, dopisnice in tiskovine, dočim morajo plačati priporočnino in pristojbino za pakete, nakaznice, čeke ter ostalo vrsto pošiljk. Sekcija se naproša, da izposluje zopetno oprostitve pristojbin za vse pošiljke.

2. Glede zvezkov državne izdaje ponovno predlagamo, da se monopol čim prej ukine, ker je v kvar šolstvu in tudi ni v smislu štednje. V slučaju, da je ukinitvev neizvedljiva, naj se zahteva znižanje cen za zvezke ter njihova izpopolnitev (boljši papir, pivnik, podloga).

Glede Samopomoči poroča tov. predsednik Arrigler v različnih predlogih in na kak način bi se fond v dobro obrnil.

Končno predlaga tov. Mayer na občo željo, da se vrši prihodnje zborovanje v Ljubljani.

Nato se občni zbor zaključil. Domžale, 15. oktobra 1932. Arrigler, Gizela Ušeničnik, predsednik, tajnica.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU je imelo zborovanje dne 8. oktobra 1932. v osnovni šoli v Kočevju. Tov. predsednik je otvoril zborovanje, pozdravil številno članstvo, imenoma zastopnika sreskega načelnika, podnačelnika g. Gabrijana, sreskega šolskega referenta g. Betrianija, predavatelja g. dr. Gogala in zastopnika banovinske sekcije JUU tov. Kobala.

Uvodoma se je tov. predsednik dotaknil položaja organizacije in društva. Razvil je smernice za bodoči delovni program.

Zastopnik sreskega načelnstva sreski podnačelnik je pozdravil zborovalce z željo, da vse učiteljsko deluje v smislu člena I. zak. o narodnih šolah.

Predavatelj g. dr. Gogala je referiral iz socialne pedagogike temo »Vzgojnosti naših duhovnih zajednic«. Predavanje je vse učiteljsko sledilo z izredno pazljivostjo, kar dokazuje aktualnost in sodobnost prednašane teme.

Tovariš predsednik se je g. predavatelju toplo zahvalil.

K debati se je oglasil sreski šol. referent Betriani, ki je vztrajal pri svojem predlogu prejšnjih zborovanj, da društvo predhodno izda vsako predavanje v brošuri, ki jo razpošlje članstvu, da se to pripravi na debate. Govori nadalje, da članstvo predavanja ni razumelo. Izjavlja nadalje, da predavatelji, ki prihajajo predavat na naša zborovanja, referirajo teme, prirojene po svoje. Glede zborovanj je izjavil: Enkratno zborovanje v letu je dovolj. Mesto drugega zborovanja naj članstvo plača članarino, in stroške, ki jih ima z ostalimi zborovanji, naj porabi za nabavo jugoslovenskih klasičnih del.

Predavatelj g. dr. Gogala je zanikal trditve sreskega šol. referenta in dokazal, da ga ta ni razumel v vsebini. Od društva je bil naprošen, da predava o socialni pedagogiki in se mu zato tudi ne more predbacivati kake tendence v temi sami.

Tovariš predsednik je zavrnil izjave sreskega šolskega referenta:

1. po pravilih imamo zborovati vsak drugi mesec, letno 5 krat;

2. da so zborovanja potrebna, dokazuje njih številni obisk, ker so bila na dnevnem redu zanimiva in aktualna predavanja;

3. predavanja je nemogoče izdati v brošurah in razposlati članstvu, ker prvič, in to je glavno, stanejo ogromnega denarja, ki ga društvo nima, in drugič bi zborovanja izgubila vsak smisel;

4. v zagovor članstva, da ne širi sokolske ideje, je dokaz številni obisk dveh tečajev o telovadbi po sokolskem sistemu. Naše društvo je bilo edino v vsej banovini, ki je priredilo tak tečaj;

5. trditev, da članstvo ne naroča knjig za izpopolnitev lastne izobrazbe, ne drži, ker se članstvo poslužuje krajevnih in sreskih učiteljskih knjižnic in tudi samo naroča knjige v takem obsegu, da se javnost temu čudi.

O banovinski in državni skupščini je poročal tov. predsednik.

V imenu nadzornega odbora je poročal tov. Peterlin Al., ki je predlagal absolutorij upravnemu odboru. Soglasno sprejeto.

Tajnik sekcije tov. Kobal nam je podal zanimive podatke o naših stanovskih ustanovah, kakor tudi o delu v sekciji, ki se bori za dobrobit celokupnega stanu.

Zborovanje je posetilo 84 članov oz. članic, t. j. nad 61% vsega včlanjenega učiteljskega, kar je visok odstotek, ako pomislimo, da je vso noč pred zborovanjem močno deževalo in da je članstvo zelo oddaljeno od Kočevja.

Ker je članstvo vztrajalo na zborovanju skoraj cele štiri ure in pol, je bilo močno utrujeno, zato so odpadli vsi predlogi, ki pridejo na vrsto pri prihodnjem zborovanju meseca decembra t. l.

Predsednik je zaključil lepo uspelo zborovanje ter navduševal članstvo, da naj se vedno poslužuje le svoje stanovske organizacije.

Herman Kmet, predsednik. Čokova, tajnica.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO V ŠMARJU PRI JELŠAH je imelo svoj 63. redni letni občni zbor v soboto 15. oktobra 1932. ob 10. uri v Rogaški Slatini ob navzočnosti 59 članov, t. j. 72%.

Predsednik tov. Verk je otvoril zborovanje in iskreno pozdravil navzoče in novo-došlo članico tovarišico Šego, zastopnika sreskega načelnika g. prosv. ref. Finka ter narodnega poslanca g. Vekoslava Spindlerja.

Predsednik čestita tov. Komarju iz Ponikve k odklikovanju za zasluge pri ustanovitvi mlekarške zadruge in gradnji vodovoda.

Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri. Obravnavali so se došli dopisi.

Tovarišica Lorgerjeva je v svojem obširnem predavanju podala jasno sliko, kako se naj poučuje v smislu moderne pedagogike in kakšni so uspehi. Predavateljci, ki je govorila iz lastne izkušnje o sodobni šoli, je članstvo sledilo z največjim zanimanjem, za kar je bila deležna priznanja.

Sledila so poročila društvenih funkcionarjev. Iz njih je razvidno, da je društvo delalo, skrbelo za materialno stran, kakor tudi za naobrazbo, čemur so služila predavanja. Dosedanji blagajnik tov. Berce je vsled prezaposlenosti odložil funkcijo, katero je prevzela tov. Rožič Ela.

Sreski šolski referent tov. Fink se je v kratkih besedah dotaknil novega učnega načrta za višjo narodno šolo. Dal je tudi nekaj navodil glede šolske administracije.

Tov. Stefanciosa predlaga, naj se članarina redno pošilja in da se zaostanki izterjajo.

Ker učiteljsko stanarino in kuriva sploh ne prejema ali neredno, se sklene, da prosi društvo potom sekcije JUU bansko upravo, da naj občinam da nalog, neizplačane vsote vnesti v svoj proračun, ne pa v proračun krajevnih šolskih odborov.

Datum in dnevni red prihodnjega zborovanja se objavi v stanovskem glasilu.

Verk, predsednik. Rataj Oskar, tajnik.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO V ŠOŠTANJU je zborovalo dne 22. oktobra 1932. v Soštanju. Ob 10. uri je otvoril predsednik tov. Vrečko zborovanje ter poročal kratko o položaju, ki je nastal od zadnjega zborovanja do danes.

Pred prehodom na dnevni red se je spomnil 15letnice smrti dr. J. E. Kreka in 70letnice smrti idealnega učitelja in duhovnika Antona M. Slomška. — V kratkem nagovoru oriše nato vrline in nebroj dobrih lastnosti dne 26. 6. t. l. umrlega bivšega našega dolgoletnega šol. nadzornika Alojzija Schechela in dne 25. 8. t. l. preminulega šol. ravnatelja Alojzija Trobeja. Zadnji je deloval v našem okraju polnih 37 let. Bil je ves čas agilen član našega društva, dober tovariš in predstojnik ter izvrsten pedagog. Navzočima tovarišicama Cilkji in Marici Trobej izrazi sožalje ob izgubi očeta, članstvo pa je počastilo spomin preminulih tovarišev z enominutnim molkom.

Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri. Predsednik prečita došle dopise, ki so se skupno obravnavali. — Glede sotrudištva pri »Učit. tovarišu« je bilo članstvo mnenja, da naj poroča vsaka šola aktualnosti iz svojega področja. — Naročnikov Mladinske matice v našem okraju je za sedanje gospodarske razmere zadovoljivo število. Po izjavi zastopnikov poedinih šol se je število napram lanskemu letu celo zvišalo. Poseben referent za Mladinsko matico ni potreben, ker bo v tem oziru storilo učiteljsko itak svojo dolžnost.

Pri otvoritvi Učiteljskega doma v Mariboru dne 5. novembra bo zastopal društvo predsednik.

Tov. predsednik poda poročilo o banovinski in glavni skupščini. Delovanje sekcije v letu 1931. (32.) je bilo zelo aktivno in ji je treba izreči za njeno delo v prid našemu stanu vse priznanje. Z vsemi silami moramo stremeti za tem, da se bodo vršile tudi glavne skupščine dostojno in uspešno.